

mentariske System er bygget op, saaledes som det byggedes op i Danmark i Tiden efter 1849.

Men selv om en saadan Ordning ikke vil være anvendelig under Forhold, der nogenlunde svarer til de nuværende danske, saa vil man dog kunne tænke sig Situationer, hvor man kun kommer igennem ved, at Partierne for en Tid ogsaa kommer til at samarbejde indenfor selve Regeringen. Jeg tilføjer, at jeg tror, det vilde være meget værdifuldt for det politiske Livs Udvikling herhjemme, om man ikke fæstnede sig ved den Forestilling, at hver Gang der er noget i Vejen med en enkelt Minister, saa skal det samlede Ministerium slutte op i Trop, følge ham og gøre det til et stort politisk Kampspørgsmaal, hvilken Stilling Rigsdagen tager til den paagældende Mand. Jeg tror netop, at for at hævde Rigsdagens Kontrolmyndighed overfor Ministre — en Kontrolmyndighed, der ikke er mindst paa-krævet, naar man sidder med Mindretalsregierungen — er det nødvendigt, at man kan sige: den Mand har nu begaaet det og det Fejlgreb, Rigsdagen fælder sin Dom derover, udtaler sin Misbilligelse deraf. Og saa maa Følgerne tages, uden at de skal blive til et stort afgørende politisk Spørgsmaal, hvorpaa hele Regeringen sætter sin Tilværelse ind, og som maaske — jeg ved ikke, om man kan tænke sig det, men af og til tales der derom — endogsaa skal kunne danne Grundlag for, at alle de danske Vælgere kaldes til Valgurnen i Anledning af, at en eller anden Minister har baaret sig galt ad.

Paa saadanne Punkter tror jeg da, der vil være al mulig Grund til at gøre de politiske Former smidigere, mere afpassede efter de nye Vilkaar, og endvidere vilde jeg tro, at man fra Ministeriernes Side vilde kunne gøre megen Nytte, hvis man opfattede det at være Regering i Landet i en vis Forstand mindre højtideligt, end man i Øjeblikket gør. Dermed mener jeg ikke, at man skulde tage det mindre alvorligt, men at man mindre skulde føle sig som saadan en Samling af meget ophøjede Skikkelser, der har en Forpligtelse til at optræde overfor Rigsdagen med en ganske særlig Myndighed, krævende og fordrende. Hidtil har det været saaledes, at Partierne ogsaa har været tilbøjelige til, naar der sad et Ministerium udgaaet af et bestemt Parti, at sige til dette Ministerium: Nu sidder Ministeriet dér for at føre netop vor Politik, og er der et eller andet for os væsentligt Punkt, som vi ikke kan trumfe igennem, saa sætter vi alt ind derpaa, og saa staar

det politiske Slag over hele Landet. Jeg tror, at naar vi nu maa forsones os med den Tanke, at vi i lange Tider, i hvert Fald saa lange Tider, som vi nogenlunde kan overse i Øjeblikket, maa regne med Mindretalsministerier eller Ministerier udgaaede af forskellige Partigrupperinger, vil det ikke være unaturligt, om saadanne Mindretalsministerier i særegen Grad lægger deres Politik an paa at være en Art Landsregierungen, der ikke først og sidst føler sig som Tjenere for deres Parti, men føler sig forpligtede til ligesom at uddrage af Rigsdagens Situation, af Forholdene i Landet de Resultater, som er de efter hele den foreliggende Stilling naturlige. Jeg tror at have Lov til at sige, at noget saadant lykkedes i Krigens Tid for den daværende Regering, der jo var en afgjort Mindretalsregierung. Jeg vil ikke dermed sige, at denne Regering i og for sig var af en bedre menneskelig Natur end senere Regeringer; Forholdene var særegne den Gang; det var dels ydrepolitiske Forhold af en overmægtig Karakter, der førte dertil, i den allerførste Tid for øvrigt for den samme Regering de Forhandlinger, der fandt Sted om den nye Grundlov, og det var tillige det Forhold, at hvis man overhovedet skulde naa frem til de for Landet nødvendige Beslutninger, maatte man forene Landsting og Folketing, og der var forskelligt Flertal i Landsting og Folketing. Det er altsaa ikke for at fremhæve en i den Forstand bedre Natur hos de paagældende Ministre end den, der findes hos andre, men det er for at understrege, at som Forholdene den Gang var, lykkedes det, og jeg skulde tro, at der ogsaa i kommende Tider maatte kunne blive Mulighed derfor, naar man baade i Regeringerne og Partierne vilde forstaa, at Vilkaarene nu er andre, end de var før.

Men dernæst anser jeg det for at være af væsentlig Betydning, at der foregaar en Art Modernisering, om man vil: en Rationalisering, af Rigsdagens Arbejdsmetode, svarende til det nye Stof, hvormed Rigsdagen nu om Dage maa arbejde. Forslag, der tager Sigte derpaa, er fra vor Side fremsat i Udvalget for Forretningsordenen, og jeg haaber, at de dér maa kunne føre til Resultater. Desuden vilde jeg tro, at man vilde kunne faa væsentlig Fordel af at stille til Raadighed for de forskellige Udvalgs Arbejde Kontormedhjælp i højere Grad, end det nu er Tilfældet, at man derigennem vilde opnaa en Forkortelse af Rigsdagens Arbejde og en Lettelse af hele Maskineriet; men herpaa skal jeg ikke komme nærmere ind; alle disse Spørgsmaal vil jo formodentlig komme til Drøftelse i